

Deklaracija o bezbjednim školama

Utjecaj oružanih sukoba na obrazovanje sa sobom donosi urgentne humanitarne, razvojne i šire društvene izazove. Škole i univerziteti se širom svijeta bombarduju, granatiraju i spaljuju, a djeca, učenici, nastavnici i nastavno osoblje bivaju ubijani, osakaćivani, otimani ili arbitrarno lišavani slobode. Strane učesnice u oružanim sukobima koriste obrazovne ustanove kao, između ostalog, baze, kasarne ili centre za pritvor. Takve aktivnosti učenike i nastavno osoblje izlažu patnjama, uskraćuju velikom broju djece i studenata njihova prava na obrazovanje i na taj način lišavaju zajednice temelja na kojima će izgraditi svoju budućnost. U mnogim zemljama, oružani sukobi nastavljaju da uništavaju ne samo školsku infrastrukturu, već i nade i ambicije čitavih generacija djece.

Napadi na obrazovanje podrazumijevaju nasilje nad obrazovnim ustanovama, učenicima i nastavnim osobljem. Napadi, kao i prijetnje napadima, mogu uzrokovati tešku i dugotrajnu štetu nad pojedincima i društvima. Pristup obrazovanju može biti otežan; funkcioniranje obrazovnih ustanova može biti blokirano, a nastavno osoblje i učenici udaljeni, strahujući za svoju sigurnost. Napadi na škole i univerzitetate koriste se za podsticanje netolerancije i ekskluzije – za produbljivanje rodne diskriminacije, na primjer, putem sprečavanja obrazovanja djevojčica, za podsticanje konflikta između pojedinih zajednica, ograničavanje kulturnog diverziteta i uskraćivanje akademske slobode ili prava na udruživanje. U slučajevima gdje se obrazovne ustanove koriste u vojne svrhe, to može uvećati rizik od regrutiranja i korištenja djece od strane naoružanih aktera, ili djecu i mladež može učiniti podložnim seksualnom zlostavljanju ili eksploataciji. To naročito može uvećati vjerovatnost da obrazovne institucije budu napadnute.

Nasuprot tome, obrazovanje može pomoći zaštititi djece i mladih od smrti, povrede i eksploatacije; ono može ublažiti psihološke posljedice oružanih sukoba pružanjem rutine i stabilnosti, i može obezbijediti povezanost sa drugim vitalnim službama. Obrazovanje koje njeguje 'senzibilitet za konflikt' izbjegava doprinošenje sukobu, a zalaže se za doprinos miru. Obrazovanje je od fundamentalnog značaja za razvoj i puno uživanje ljudskih prava i sloboda. Poduzemo sve napore da osiguramo da mjesta na kojima se obrazovanje stječe budu bezbjedna mjesta.

Pozdravljamo inicijative pojedinačnih država usmjerene ka podsticanju i zaštiti prava na obrazovanje i olakšavanju kontinuiteta obrazovnog procesa u uslovima oružanih sukoba. Kontinuitet obrazovnog procesa može pružiti zdravstvene podatke koji spašavaju živote, kao i savjete o specifičnim rizicima u društvima suočenim s oružanim sukobom.

Pohvaljujemo rad Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija na temu djece i oružanih sukoba i prepoznamo značaj mehanizma monitoringa i izvještavanja u slučajevima teških kršenja prava djece u oružanim sukobima. Naglašavamo značaj Rezolucija Savjeta bezbjednosti 1998 (2011) i 2143 (2014) koje, između ostalog, pozivaju sve strane u oružanim sukobima da se suzdrže od postupaka koji ograničavaju pristup djece obrazovanju, a države članice pozivaju da razmotre konkretne mjere za sprečavanje upotrebe škola od strane oružanih snaga i naoružanih grupa izvan kontrole države uz nepoštivanje relevantnih odredaba međunarodnog prava.

Pozdravljamo razvoj *Smjernica za zaštitu škola i univerziteta od upotrebe u vojne svrhe tokom oružanih sukoba*. *Smjernice* ne predstavljaju pravno obavezujući dokument, već dobrovoljne smjernice koje ne utiču na pozitivno međunarodno pravo. One se temelje na postojećoj dobroj praksi i nastoje da pruže usmjeravanje koje će dalje umanjiti uticaj oružanih sukoba na obrazovanje. Pozdravljamo napore da se

ove *Smjernice* distribuiraju i da se podstiče njihova implementacija među oružanim snagama, naoružanim grupama i drugim relevantnim akterima.

Priznajući pravo na obrazovanje i ulogu obrazovanja u unapređivanju razumijevanja, tolerancije i prijateljstva između svih naroda; u sve većoj mjeri odlučni da u praksi poboljšamo zaštitu civila, a naročito djece i mladih, u oružanim sukobima; posvećeni zajedničkom radu u cilju ostvarivanja bezbjednih škola za sve; prihvaćamo *Smjernice za zaštitu škola i univerziteta od upotrebe u vojne svrhe tokom oružanih sukoba*, i obavezujemo se da ćemo:

- Koristiti *Smjernice* i uključiti ih u domaće političke i operativne okvire koliko god je to moguće i prikladno;
- Učiniti sve napore na nacionalnom nivou da prikupimo pouzdane relevantne podatke o napadima na obrazovne ustanove, o žrtvama napada i o vojnoj upotrebi škola i univerziteta tokom oružanih sukoba, uključujući i putem postojećih mehanizama za monitoring i izvještavanje; olakšati prikupljanje takvih podataka; i pružiti pomoć žrtvama, na način koji ih ne diskriminira;
- Istražiti navode o kršenjima relevantnih odredaba nacionalnog i međunarodnog prava i, tamo gdje je to prikladno, krivično goniti počinioce u skladu sa zakonom;
- Razviti, usvojiti i unaprijediti pristupe obrazovanju koji njeguju 'senzibilitet za konflikt', u okviru međunarodnih humanitarnih i razvojnih programa, kao i na nacionalnom nivou tamo gdje je to relevantno;
- Nastojati da osiguramo kontinuitet obrazovnog procesa tokom oružanih sukoba, podržimo ponovno osposobljavanje obrazovnih ustanova i, kad god smo u prilici da to učinimo, osiguramo i olakšamo međunarodnu saradnju i pomoć programima koji rade na sprečavanju napada na obrazovanje ili reagiraju na njih, uključujući implementaciju ove Deklaracije;
- Podržati napore Savjeta bezbjednosti UN u oblasti djece i oružanih sukoba, i napore specijalne izaslanice generalnog sekretara UN za pitanja djece i oružanih sukoba, kao i drugih relevantnih organa UN, tijela i agencija; i
- Održavati redovite susrete, pozivajući na učešće relevantne međunarodne organizacije i civilno društvo, kako bi se pratila implementacija ove Deklaracije i primjena *Smjernica*.